

УДК 330.3

DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.75-12>

Черняєва А.О.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу та торговельного підприємництва
Українська інженерно-педагогічна академія

Суховєєв О.В.

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Українська інженерно-педагогічна академія

Cherniaieva Anna

PhD in Economics, Docent,
Associate Professor at the Department
of Marketing and Trade Entrepreneurship
Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy

Sukhoveev Oleksiy

Holder of the Third (Educational and Scientific) Level of Higher Education
Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy

СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

GLOBAL AND DOMESTIC EXPERIENCE IN ATTRACTING INVESTMENT IN THE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION

У статті розглянуто процес цифрової трансформації, який відіграє важливу роль у національній економіці від бізнес-процесів окремого підприємства до державних стратегій і політики розвитку. Нові фінансові інструменти, які виникають в результаті розвитку фінансових технологій, дають інвесторам великі можливості для зниження ризиків і підвищення прибутковості. Завдяки використанню останніх досягнень цифрових технологій удосконалюється необхідна для реалізації інвестиційних проектів інфраструктура, спрощується інвестиційний процес, значна роль цифрової економіки в інвестиційних процесах. Для ефективної роботи інвестиційних процесів необхідне належне державне регулювання, тому важливо дослідити та проаналізувати досвід цифрової інвестиційної трансформації в різних країнах, а також розробити детальну державну стратегію розвитку цифрової економіки. Розкрито основи національної інвестиційної політики та спрямованість політики на зростання національної економіки.

Ключові слова: цифрова трансформація, інвестиції, інвестиційна привабливість, цифрова економіка, цифровий ринок, інвестиційна політика.

The article examines the process of digital transformation, which plays an important role in the national economy, from the business processes of an individual enterprise to state strategies and development policies. Digital transformation processes play an important role in the national economy, from the business processes of an individual enterprise to state strategies and development policies. The country has additional advantages due to the successful functioning of the digital economy sector. Digital technologies are changing certain economic processes at the current stage of development of the world economy. New financial instruments that arise as a result of the development of financial technologies give investors great opportunities to reduce risks and increase profitability. Thanks to the use of the latest advances in digital technologies, the infrastructure necessary for the implementation of investment projects is improved, the investment process is simplified, and the digital economy plays a significant role in investment processes. Proper government regulation is necessary for the effective operation of investment processes, therefore it is important to research and analyze the experience of digital investment transformation in different countries, as well as to develop a detailed state strategy for the development of the digital economy. The foundations of the national investment policy and the orientation of the policy towards the growth of the national economy are revealed. The purpose of the article is to study the foreign and domestic experience of investing in the development of digital infrastructure. For the successful implementation of the digital transformation strategy, the state must actively stimulate investments. One of the important steps is attracting investments aimed at the development of digital infrastructure. To achieve this goal, the state's strategy should be based on such principles as access

to digital technologies, databases and the results of the latest research, as well as ensuring their reliability and protection. In addition, funding from the state budget is important, which will ensure an adequate level of protection of intellectual property rights, confidential information and freedoms in the digital environment.

Key words: digital transformation, investment, digitalization, investment attractiveness, digital economy, digital market, investment policy.

Постановка проблеми. Для успішної реалізації стратегії цифрової трансформації, держава має активно стимулювати інвестиції. Одним із важливих кроків є привертання інвестицій, спрямованих на розвиток цифрової інфраструктури. Для досягнення цієї мети, стратегія держави повинна базуватися на таких принципах, як доступ до цифрових технологій, баз даних та результатів новітніх досліджень, а також забезпечення їх надійності та захисту. Крім того, важливим є фінансування з державного бюджету, яке дозволить забезпечити належний рівень захисту прав інтелектуальної власності, конфіденційної інформації та свобод у цифровому середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями розвитку цифрової економіки займаються такі провідні вітчизняні науковці, як Коляденко С.В. [2], Корнєєва Ю.В. [3], Сержаков В.В. [6] та інші. Питання залучення інвестиційних ресурсів має велике значення для України, а ситуація на міжнародному ринку капіталу ставить перед урядом країни певні виклики у зв'язку з розвитком сприятливого інституційного середовища для іноземних інвесторів та інфраструктури, що відповідає потребам України.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду інвестицій в розвиток цифрової інфраструктури та інвестування через цифровий простір.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для підтримки високого рівня конкурентоспроможності національної економіки вкрай важливо проводити регулярні дослідження та враховувати сучасні тенденції та наявність конкурентних переваг у всіх секторах і галузях. На економічне зростання країни впливають як зовнішні фактори, які підвищують важливість нових ідей в економіці, так і внутрішні фактори, що зменшують їхній вплив на світову економіку. Цю тенденцію слід враховувати у розвитку науково-виробничого потенціалу національної економіки та стимулюванні створення високотехнологічних виробництв.

Державна інвестиційна політика може сприяти залученню ресурсів для високотехнологічних виробництв, що дозволить національним виробникам вийти на світові ринки наукоємної продукції та збільшити там свою присутність. Крім того, заохочуючи споживання передових товарів, можна модернізувати звичайні сектори економіки та підвищити їх конкурентоспроможність як усередині країни (що призведе до скорочення імпорту), так і на міжнародному рівні.

За останні кілька років відбувся значний прогрес у сфері цифровізації та останніх інновацій. Розвиток цифрових технологій має значний вплив на різні аспекти сучасного суспільства, включаючи освіту, робочі місця, соціальне забезпечення та державне управління. Прозорість уряду та вдосконалення електронного урядування стали можливими завдяки цифровим інструментам. Вони також відіграють важливу

роль у стимулюванні економічного зростання, виробництва та експорту, підвищуючи продуктивність існуючих галузей і сприяючи появі нових цифрових секторів з вищою доданою вартістю. Цифровізація не тільки полегшує бізнес-операції, але й заохочує інвестиції, пропонує більше шансів задовольнити потреби споживачів і захищає їхні права.

Причина, чому цифровізація має вирішальне значення для сталого зростання економіки та суспільства, полягає в тому, що вона дозволяє використовувати такі технології, як Інтернет речей (IoT), хмарні технології, електронна ідентифікація (eID) і штучний інтелект (AI), які можуть допомогти досягти глобальних цілей сталого розвитку ООН до 2030 року.

Стратегія ЄС щодо цифрової трансформації спрямована на посилення участі та внеску всіх громадян, компаній та установ, а також на вирішення глобальних проблем, як зазначено в різних документах, як-от Стратегія цифрового єдиного ринку, З'єднання для європейського гігабітного суспільства та Цифрова Європа 2025 рік.

Європейська комісія запропонувала стратегію єдиного цифрового ринку ЄС у 2015 році для сприяння співпраці між країнами ЄС у сферах нових технологій, транскордонної торгівлі та надання послуг. Мета полягає в тому, щоб гарантувати, що європейська економіка, промисловість і суспільство повною мірою використовують можливості, які надає цифрова ера. ЄС працює над створенням безпечного та відкритого ECR, де люди зможуть спілкуватися приватно, робити покупки в Інтернеті без обмежень, а компанії можуть продавати свої продукти/послуги за допомогою платформ електронної комерції по всьому ЄС. ECR надає більше шансів для різних груп людей і організацій використовувати його послуги, особливо для новачків, творчих людей або тих, хто потребує покращення безпеки чи досліджень. Також це означає, що ECR допомагає модернізувати існуючі галузі, які використовують його послуги. Цифровізація не тільки полегшує бізнес-операції, але й заохочує інвестиції, пропонує більше шансів задовольнити потреби споживачів і захищає їхні права.

ЄС має комплексну політику у сфері цифрової економіки та цифрової трансформації. Враховуючи стратегічні документи, дії ЄС і задекларовані цілі в цілому, а не окремо одне від одного, важливо для України формувати узгоджену з ЄС політику. Неможливо забезпечити кумулятивний ефект підвищення якості та кількості при одночасному зниженні витрат при розгляді та реалізації політик, які базуються на наборі фрагментованих систем. Встановлення чітких індикаторів, яких необхідно досягти, і системи моніторингу їх досягнення є важливою частиною комплексної політики.

За допомогою такого підходу можна досягти відповідального коригування політик, виявлення під час впровадження сфер/індикаторів, які потребують додаткової уваги, а також допомогти у вирішенні останніх

викликів. Індекс цифрової економіки та суспільства (DESI), який дозволяє інвесторам та міжнародним партнерам відстежувати прогрес кожної країни-члена ЄС у розбудові цифрової економіки та суспільства, є важливим інструментом моніторингу реалізації програм цифрової трансформації та конкурентоспроможності економіка.

Електронна система регулювання (e-Regulations), яка є інформаційним порталом для здійснення адміністративних процедур і призначена для сприяння прозорості, є одним із цифрових інституційних заходів, які можуть бути використані для полегшення реалізації інвестиційної політики.

Створення заснованого на державно-приватному партнерстві механізму взаємодії між різними компонентами інституційної інфраструктури інвестиційного сегменту цифрової економіки пропонує з часом засіб гарантування виконання стратегії сталого економічного зростання, яка спрямована на досягнення загальносвітових норм і явно спрямованих на підвищення соціальних стандартів життя населення.

В Україні наразі є юридичне поле для інвестицій та розвитку державного партнерства. Економічні та організаційні основи реалізації державно-приватного партнерства в Україні визначаються нормативно-правовими актами країни, а також гарантії діяльності інвесторів.

В Україні іноземні інвестори виконують свою роботу відповідно до інвестиційного режиму країни, а це означає, що вони мають однакові шанси і умови для діяльності з вітчизняними інвесторами. Додатковим фактором безпеки іноземних інвестицій є їх ненаціоналізація. Економічні та адміністративні методи державної інвестиційної політики доповнюються новими великими класифікаціями найважливішими класифікаційними ознаками, зміцнюючи методологічну базу для виявлення та систематизації вищезазначених явищ і збільшуючи можливості їх осмислення. Залежно від того, як вони впроваджують і використовують методи рециркуляції, можна створити модель державної інвестиційної політики, щоб підтримувати та підтримувати інвестицію. Дослідження інвестиційних політики в Україні показують, що протягом останніх десятиліть у багатьох інвестиційних угодах з понад 40 країнами та регіонами світу активно брали участь.

У контексті військової агресії з боку росії та введення воєнного стану на території України, з'являється новий закон, який має на меті повернути стратегічних інвесторів до економіки країни, підвищити інвестиційну привабливість України, створити нові високооплачувані робочі місця та зростання конкурентоспроможності економіки. Закон має назву «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні».

Головна мета цього закону – стимулювати залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій шляхом спрощення вимог до проектів з великими інвестиціями та поліпшення форм державної підтримки для їх реалізації. Це створить сприятливі умови для приваблення більшої кількості інвесторів та збільшення кількості проектів

з великими інвестиціями, а також сприятиме розвитку регіонів, де ці проекти будуть реалізовуватися [4].

Окрім того, індустриальні парки є ще одним механізмом привертання інвестицій. Це потенційні промислові центри для компаній з інших країн, щоб перемістити їх та диверсифікувати свої ланцюжки поставок. Це дає змогу компаніям скоротити час початку будівництва, враховуючи час пошуку оптимального місця, початку будівництва та запуску обладнання.

Закон України «Про індустриальні парки» передбачає спрощений порядок надання земельних ділянок у межах індустриальних парків в оренду або власність, тривалість та стабільність господарських відносин в рамках цих парків, а також надання державної підтримки для розвитку зареєстрованих індустриальних парків. Ця державна підтримка може здійснюватися за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також з інших джерел, не заборонених законодавством. Крім того, інвесторів супроводжують місцеві та центральні органи виконавчої влади, профільні установи та організації у вирішенні питань, пов'язаних з розвитком індустриальних парків. На початок 2024 року офіційно зареєстровано в Україні вже 75 індустриальних парків, але наразі йде процес реєстрації ще нових парків, адже наразі вони є інвестиційно привабливими [5].

Одним інструментом, який варто враховувати при розгляді питання залучення інвестицій, є Угоди про розподіл продукції. Згідно з такою Угодою, Україна доручає інвестору провести пошук, розвідку та видобування корисних копалин на визначеній ділянці надр, а також виконувати пов'язані з цим роботи на свій ризик та за свій рахунок. Відповідно, інвестор отримує компенсацію витрат і плату (винагороду) у вигляді частини прибуткової продукції.

Ефективним інструментом залучення додаткових інвестицій у державний сектор економіки України є державно-приватне партнерство (ДПП). Це також сприяє розвитку відносин між державними установами та бізнесом держава гарантує дотримання законодавства України щодо діяльності приватного партнера щодо виконання договору, укладеного в рамках ДПП, та захист прав і законних інтересів приватного партнера.

Незважаючи на труднощі та виклики, спричинені війною в Україні, уряд працює над створенням умов для ефективного залучення вітчизняних та іноземних інвестицій в економіку країни. Політика, яка збільшує віддачу від інвестицій, зосереджена на створенні можливостей для впровадження інновацій, адаптації нових технологій і співпраці на міжнародному та транснаціональному рівнях. Важливим завданням інвестиційної політики є стимулювання відносин між іноземними інвестиціями та вітчизняними компаніями.

Висновки. Підсумовуючи вище наведене можна сказати, що основна мета державної інвестиційної політики полягає у забезпеченні економічного зростання національної економіки. Для цього необхідно створити економічні, правові та організаційні умови, а також цілісну систему державної та громадської підтримки на всіх рівнях. Урахування загальносвітових тенденцій і формування конкурентних переваг є необхідними для підтримки конкурентоспроможності національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Дресвянніков А. На шляху до єдиного цифрового ринку ЄС: довірчі послуги. ГО «Український центр європейської політики». 2021. 33 с. URL: https://ucerp.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/ucerp_report_trust_service_6.06.2021.pdf
2. Коляденко С.В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні та світі. *Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. № 6. С. 105–110.
3. Корнєєва Ю.В. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 620 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/360516037_Derzavne_reguluvanna_investicijnoi_dialnosti
4. Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні : Закон України. Документ 1116-IX. Редакція від 17.09.2023. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (дата звернення: 13.04.2024).
5. Про індустриальні парки : Закон України. Документ 5018-VI. Редакція від 17.09.2023. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 22. Ст. 212. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (дата звернення: 13.04.2024).
6. Сержаков В.В. Інвестиції у розвиток цифрової інфраструктури сфери послуг: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 1 (235). С. 42–49. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2021/09/1.21._topik_Serzhanov-V.V.-42-49.pdf

References:

1. Dresviannikov A. (2021) Na shliakhu do yedynoho tsyfrovoho rynku YeS: dovirchi posluhy [Towards an EU digital single market: trust services]. *HO "Ukrainskyi tsentr yevropeiskoi polityky"*, 33 p. Available at: https://ucerp.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/ucerp_report_trust_service_6.06.2021.pdf (accessed April 13, 2024). (in Ukrainian)
2. Koliadenko S. V. (2016) Tsyfrova ekonomika : peredumovy ta etapy stanovlennia v Ukraini ta sviti [Digital economy: prerequisites and stages of development in Ukraine and the world]. *Menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, no. 6, pp. 105–110. (in Ukrainian)
3. Kornieieva Yu. V. (2018) *Derzhavne rehuliuвання investytsiinoi diialnosti* [State regulation of investment activities]. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury, 620 p. Available at: https://www.researchgate.net/publication/360516037_Derzavne_reguluvanna_investicijnoi_dialnosti (accessed April 13, 2024). (in Ukrainian)
4. Pro derzhavnu pidtrymku investytsiinykh proektiv iz znachnymy investytsiamy v Ukraini: Zakon Ukrainy. Dokument 1116-IX. Redaktsiia vid 17.09.2023 [On State Support of Investment Projects with Significant Investments in Ukraine: Law of Ukraine. Document 1116-IX. Version of 17.09.2023]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (accessed April 13, 2024). (in Ukrainian)
5. Pro industrialni parky: Zakon Ukrainy. Dokument 5018-VI. Redaktsiia vid 17.09.2023 [On industrial parks: The Law of Ukraine. Document 5018-VI. Version of 17.09.2023]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2013, no. 22, pp. 212. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (accessed April 13, 2024). (in Ukrainian)
6. Serzhakov V. V. (2021) Investytsii u rozvytok tsyfrovoi infrastruktury sfery posluh: vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid [Investments in the development of digital infrastructure in the service sector: domestic and foreign experience]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 1 (235), pp. 42–49. Available at: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2021/09/1.21._topik_Serzhanov-V.V.-42-49.pdf (accessed April 13, 2024). (in Ukrainian)